

SIROMAŠTVO I SOCIJALNA ISKLJUČENOST OSOBITO RANJIVIH DRUŠTVENIH SKUPINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Zagreb, 17. listopada 2016.

Povodom Međunarodnog dana borbe protiv siromaštva koji se obilježava 17. listopada, a u suradnji Studijskog centra socijalnog rada Pravnog fakulteta u Zagrebu, Hrvatske mreže protiv siromaštva i Grada Zagreba, organiziran je skup pod nazivom »Siromaštvo i socijalna isključenost osobito ranjivih društvenih skupina u Republici Hrvatskoj«. Skup je održan u prostorijama Tribina Grada Zagreba, a na njemu je sudjelovalo 80-ak stručnjaka, uglavnom predstavnika i djelatnika sustava socijalne skrbi, organizacija civilnog društva, lokalne i regionalne samouprave.

Sadržaj skupa činio je prikaz recentnih znanstvenih istraživanja vođenih na Studijskom centru socijalnog rada, a koja se dominantno odnose na temu siromaštva. Tijekom zadnjih nekoliko godina uočen je intenzivan istraživački interes za ovu temu, posebice zahvaljujući nepovoljnim utjecajima ekonomske krize na smanjenje životnog standarda različitih društvenih skupina kako u Hrvatskoj, tako i na razini Europske unije.

Skup je otvorio prof. dr. sc. Nino Žganec, predstojnik Studijskog centra socijalnog rada i predsjednik Hrvatske mreže protiv siromaštva. Profesor Žganec uvodno je istaknuo značaj obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv siromaštva temeljem odluke Ujedinjenih naroda te ukazao da je u 2016. godini važno pronijeti poruku kako suzbijanje siromaštva treba značiti odmak od stigmatizacije i isključivanja. Umjesto toga, društveni angažman treba promicati aktivnu participaciju i mogućnost da se čuje glas siromaštvom pogođenih osoba.

U nastavku skupa, koji je moderirala doc. dr. sc. Lucija Vejmelka, uslijedio je prikaz dosega znanstvenih istraživanja koja upravo daju podlogu za razvoj cjelovite i uključive prakse prevencije i suzbijanja siromaštva. Prvo izlaganje održala je prof. dr. sc. Marina Ajduković koja je sintetizirala postojeće spoznaje o učinku siromaštva na psihosocijalni razvoj djece i mladih s posebnim osvrtom na novije trendove gdje se učinci siromaštva proučavaju iz perspektive neuroznanosti. Doc. dr. sc. Marijana Kletečki Radović predstavila je empirijske podatke o siromaštvu djece predškolske dobi u Hrvatskoj nastale temeljem istoimenog UNICEF-ovog istraživanja. Rezultati posebno ukazuju na zabrinjavajuću deprivaciju djece predškolske dobi ne samo u materijalnom smislu, nego i u brojnim drugim područjima obiteljskog i društvenog života. Doc. dr. sc. Jelena Ogresta i Mitja Ružojčić predstavili su rezultate znanstveno-istraživačkog projekta »Obrazovni ishodi i radne karijere mladih odraslih u siromaštvu«. Prikazani podaci prikupljeni su temeljem anketnog istraživanja i dostupne službene dokumentacije centara za socijalnu skrb. Rezultati ukazuju kako se kod populacije mladih ponavljaju nalazi o njihovoj višestrukoj deprivaciji u odnosu na vršnjake čime su im obrazovne prilike i kasnije prilike na tržištu rada otežane. Posljednje izlaganje održala je doc. dr. sc. Olja Družić Ljubotina koja je predstavila rezultate istraživanja provedenog u okviru projekta »ReStart – podrška beskućnicima za ulazak na tržište rada« (nositelj Grad Zagreb). Istraživačka sekvenca u okviru projekta temeljila se na prikazu društvenog položaja osoba koje žive u beskućništvu pokrivajući brojne dimenzije kvalitete života koje do sada nisu bile obuhvaćene na ovako cjelovit i pregledan način.

Završni dio skupa bio je predviđen za aktivnu raspravu sa sudionicima koji su bili pozvani da se osvrnu na istraživačke dosege, a posebice da se na temelju prikazanog artikuliraju smjernice za unapređenje javnih politika i praksi u smjeru prevencije i suzbijanja siromaštva.

Zaključeno je da područje javnih politika i cjelovita praksa svih sektora koji dotiču područje siromaštva (socijalna skrb, obrazovanje, zdravstvo, zapošljavanje i dr.) treba pokriti nekoliko razina: strukturalni okvir, unapređenje prakse rada s obiteljima, unapređenje kapaciteta lokalne zajednice te unapređenje kapaciteta stručnjaka i sustava.

Na razini unapređenja strukturalnog okvira potrebno je osigurati sustavno praćenje brojnosti i obilježja populacije pogođene siromaštvom, posebice osoba koje žive u beskućništvu, osoba koje žive u apsolutnom siromaštvu te učiniti vidljivijima populaciju »novih siromašnih«. Također, istaknuta je i potreba za preispitivanjem i vrednovanjem djelotvornosti postojećeg sustava novčanih naknada, s obzirom da podaci pokazuju dugotrajnost boravka u sustavu socijalne skrbi.

Zaključeno je da je na razini jačanja kapaciteta obitelji pogođenih siromaštvom potrebno razviti cjelovit sustav podrške koji će olakšati roditeljstvo (s obzirom na roditeljski stres uslijed ekonomskih teškoća), jačati pozitivno roditeljstvo, obiteljski i roditeljski angažman osoba pogođenih beskućništvom te smanjiti determiniranost životnih šansi ranijim postignućima roditelja.

Lokalne zajednice prepoznate su kao važan okvir za cjelovitu podršku uslijed siromaštva. U tom segmentu potrebno je osnažiti takav vrijednosni kontekst koji neće stavljati dominantan naglasak na materijalne vrijednosti, gdje će se revitalizirati vrijednost solidarnosti te smanjiti doživljaj srama i stigmatizacije. Također, u lokalnim zajednicama potrebno je razvijati dostupne i kvalitetne usluge kao odgovor na materijalnu deprivaciju (npr. osiguravanje adekvatnog stanovanja, podmirenje minimalnih životnih potreba kao što su hrana i odjeća), slabljenje socijalnog kapitala osoba pogođenih siromaštvom (npr. dostupnost usluga za kvalitetno provođenje slobodnog vremena), a posebice jačati usluge predškolskog odgoja koje su do sada uglavnom nedostupne za djecu koja odrastaju u siromaštvu. Također, potrebno je smanjiti barijere prilikom korištenja zdravstvenih i pravnih usluga. U segmentu jačanja lokalne zajednice posebno je važno unaprijediti kapacitete razvojno ugroženih zajednica koje uvelike otežavaju život osoba koje žive u siromaštvu.

Kako bi se unaprijedila cjelovita društvena praksa prema problemu siromaštva, potrebno je dodatno osnaživati stručnjake. Stručnjaci u svakodnevnoj praksi katkada ističu doživljaj bespomoćnosti te kako je njihov doprinos u ovom području nedostatan s obzirom na uočenu problematiku. Stoga je potrebno poticati njihovo međusektorsko umrežavanje, jačati vezu akademske zajednice i praktičara, jače promicati primjere dobre i inovativne prakse te razviti zagovaračku praksu u socijalnom radu. Pritom, potrebno je osnaživati lokalne inicijative koje mogu poslužiti kao primjeri dobre prakse, na mezorazini profesionalne zajednice unaprijediti edukacijske programe te izraditi smjernice za kvalitetniju praksu. Na makro-razini potrebno je jačati kapacitete stručnjaka kako bi bili spremni kritički pratiti brojne društvene i zakonodavne promjene te u njima pronašli priliku za potrebna unapređenja cjelovitog društvenog odgovora na problem siromaštva.

Priredila: Ana Miljenović

